

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE**

SLUŽBA ZA ENAKE MOŽNOSTI
IN EVROPSKO KOORDINACIJO

ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 75 03

F: 01 369 76 67

E: gp.mddsz@gov.si

www.zagovornik.net, www.mddsz.gov.si

**DRUŠTVO INFORMACIJSKI CENTER
LEGEBITRA**
legebitra@siol.net

Številka: 0700-41/2012 /2
Datum: 12.7.2012

Zadeva: odgovor Zagovornika načela enakosti

Spoštovani,

Opozarjate na oglase za turistično ponudbo v Občini Bovec »Poletje 2012, katalog nastanitev na Bovškem«, v katerih posamezni ponudniki¹ svoje storitve oglašujejo na diskriminatoren način, saj naj bi bili gostje, ki so homoseksualci, nezaželeni. Pri posameznih ponudnikih je ob opisu ponudbe piktogram, ki kaže prečrtana dva moška in dva ženska simbola v paru. V legendi, ki definira piktogram je besedilo »homoseksualci nezaželeni«. Z zadevo ste seznanili tako izdajatelja publikacije - Lokalno turistično organizacijo Bovec (v nadaljevanju: LTO Bovec), Slovensko turistično organizacijo, kot tudi Tržni inšpektorat RS (v nadaljevanju: TIRS). Prosite za nasvet in podporo zagovornika načela enakosti glede varstva pred diskriminacijo.

Zagovornik je po Zakonu o uresničevanju načela enakega obravnavanja (Uradni list RS št. 93/2007 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZUNEO-UPB1) specializiran za preprečevanje in odpravljanje diskriminacije. ZUNEO-UPB1 prepoveduje diskriminacijo na podlagi različnih osebnih okoliščin (spola, spolne usmerjenosti, narodnosti, rase, vere, starosti, invalidnosti, gmotnega položaja itd) na različnih področjih družbenega življenja, vključno z dostopom do dobrin in storitev namenjenih javnosti ter oskrbe z njimi. Zagovornikova temeljna naloga je preučevanje posameznih primerov domnevne diskriminacije, ob katerih s svojimi pravnimi mnenji nudi pomoč (domnevno) diskriminiranim osebam (2. odstavek 1. člena ZUNEO-UPB1). Gre za posebno dodatno (pomožno) sredstvo za varstvo pravic, ki nudi možnost neformalnega odpravljanja kršitev. Vendar so učinki zagovornikovega posredovanja glede na svoj smisel in namen vselej tudi generalno preventivni: ne le glede vsebine mnenj in priporočil. Ravnanje zagovornika je treba razumeti hkrati tudi kot strokovno oporo subjektom nadzora, da bi (p)ostali občutljivi na ta vprašanja in da bi laže in učinkoviteje izboljšali svoje ravnanje z vidika preprečevanja diskriminacije. Ti lahko zagovornika tudi sami zaprosijo za svetovalno mnenje o tem, ali bi določeno njihovo ravnanje (lahko tudi opustitev, sistemsko urejanje, npr. vsebina nekega pravilnika, pogojev poslovanja...) utegnilo predstavljati diskriminacijo, in če, kako naj bi ravnali, da bi jo preprečili oz. odpravili njene posledice. Zagovornik je dolžan domnevnim žrtvam diskriminacije nuditi tudi pomoč v drugih postopkih za uveljavljanje pravic v zvezi z varstvom

¹ Moške jezikovne oblike za posamezne izraze imajo enakovreden pomen v obeh spolih.

pred diskriminacijo (2. odstavek 11. člena ZUNEO-UPB1). Na podlagi te zadnje pristojnosti vam v nadaljevanju dajem tole izčrpno pojasnilo.

Varstvo pred diskriminacijo

Ustava jamči enakost pri uživanju vseh človekovih pravic in svoboščin ter enakost pred zakonom (14. člen), jamči enako varstvo pravic v postopkih pred organi oblasti (22. člen ustave), na posameznih mestih pa ureja tudi nekatere druge specifične vidike varstva pred diskriminacijo (enakost med zakoncema, verskimi skupnostmi, enak dostop do vsakega delovnega mesta...). Ustava varuje vse človekove pravice, tudi tiste, ki jih sama ne ureja podrobneje.² V zadnjih desetletjih se hitro razvija **pravica do enakega obravnavanja**, ki učinkuje glede uživanja vseh (javnopravno urejenih) pravic in ne zavezuje le organov oblasti, temveč tudi zasebnike (npr. pri zaposlovanju, ponujanju dobrin in storitev). To pravico na ravni mednarodnega prava morda še najbolj neposredno varuje 12. Protokol k EKČP, v slovenskem pravnem redu pa jo podrobneje ureja in razčlenjuje prav ZUNEO-UPB1.

ZUNEO-UPB1 v 4. členu vsebuje temeljne definicije posameznih oblik diskriminacije. *Neposredna diskriminacija* obstaja, če je oseba zaradi določene osebne okoliščine *bila, je ali bi lahko bila* v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno kot druga oseba. Skladno s 4. odstavkom 4. člena ZUNEO-UPB1 so prepovedana tudi *diskriminatorna navodila*. Ta so nedopustna sama po sebi, torej niti ni treba, da bi jih kdo že dejansko izvršil. Tako naravo imajo npr. lahko (podzakonski) predpisi, interni akti, splošni pogoji poslovanja, politike ter ustaljene prakse ter usmeritve, pisne ali ustne, tudi kadar so dane zgolj *ad hoc*.

Slabša obravnava zaradi spolne usmerjenosti je prepovedana pri uživanju in dostopu do pravic, pri odmeri obveznosti pa tudi pri uživanju oz. možnostih uživanja različnih pravnih interesov (npr. glede dostopa do dobrin in storitev).

Kot diskriminatorna so prepovedana tako aktivna ravnanja, kot tudi opustitve. Diskriminatorna pravila in prakse niso prepovedane le kadar že imajo kakšne neposredne diskriminatorne učinke (t.j. ko imamo pred seboj že konkretne žrtve takšne prakse), ampak tudi, če bi jih šele lahko imele. Neka praksa je torej lahko diskriminatorna in s tem prepovedana, tudi če sploh še ni njenih neposrednih učinkov (npr. že gola objava splošnih pogojev ponujanja storitev, sporno navodilo) oziroma tudi, če sploh ni neposredno prizadetega (npr. prizadetega potrošnika, ki ni dobil storitve) ali neposredne žrtve ni mogoče identificirati³. Učinkujejo namreč odvrtačno oz. že sama po sebi pomenijo obliko zapostavljanja.

Pri diskriminaciji mora biti osebna okoliščina vselej nek pomemben (čeprav ne nujno vselej edini) razlog za slabšo obravnavo. Slabša obravnava zaradi neke osebne okoliščine je prepovedana tudi, če je nekemu takšna lastnost le pripisana (in je sam dejansko npr. nima). Če je zato (npr. zaradi domnevne istospolne/biseksualne/heteroseksualne spolne usmerjenosti ali spolne identitete) obravnavan slabše, to zadošča, da se lahko tak položaj opredeli kot diskriminacijo. Prav tako je zagotovljeno varstvo zaradi diskriminacije preko povezave: če nekdo

² Tako 5. odstavek 15. člena ustave: Nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri.

³ Tako tudi ob razlagi direktiv Evropskega sveta Evropsko sodišče Pravice v zadevi C-54/07 Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding v. Firma Feryn NV. Že gole javne izjave vodstva podjetja, da ne bodo zaposlovali tujcev, ki so bile dane za medije, predstavljajo diskriminacijo.

obravnavan slabše zaradi spolne usmerjenosti (kot istospolno usmerjen, čeprav so istospolno usmerjeni le njegovi družinski člani) je to prav tako mogoče šteti za diskriminacijo.

Pri ponujanju dobrin in storitev pod slabšimi pogoji, ki temeljijo na starosti so dopustne izjeme, vendar pod strogimi pogoji testa sorazmernosti. Po 1. odstavku 2.a člena ZUNEO-UPB1 ni nedopustno različno obravnavanje na podlagi določene osebne okoliščine, *če takšno različno obravnavanje upravičuje zakonit cilj in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna.* Torej se v nekaterih primerih (to pa ne velja npr. za neposredno diskriminacijo zaradi spola, rase oz. etničnega porekla, tukaj izjeme niso mogoče!) lahko izjemoma ugotavlja, ali neenaka obravnava morda zasleduje kak dopusten cilj, in če, ali so sredstva za njegovo doseganje primerna in (nujno) potrebna. Ta standard je po presoji zagovornika praviloma potrebno razlagati kot zahtevo po strogem testu sorazmernosti, tako kot v primeru posredne diskriminacije. Ukrep, ki odstopa od prepovedi neenakega obravnavanja zaradi spolne usmerjenosti, mora biti torej nujen, primeren in neobhodno potreben za doseganje upravičenega, z ustavo varovanega cilja oziroma interesa. To pomeni, da ni najti drugega, milejšega sredstva, s katerim bi bilo tak cilj mogoče doseči, teža posledic sporne prakse pa mora biti sorazmerna tudi v ožjem smislu (tj., da koristi pretehtajo nad škodo). Morebitne izjeme je torej treba razlagati *zožujoče*.

Že ustava s posameznimi ugodnostmi pa tudi s posebnimi pravicami nekaterim skupinam zagotavlja *posebno varstvo in skrb*. Nalaga npr. sprejemanje ukrepov, ki se nanašajo na otroke in starševstvo (družino), na invalide, na italijansko in madžarsko narodno manjšino ter na romsko skupnost, terja ukrepe za zagotovitev enakopravnosti žensk v postopkih kandidiranja na volitvah, daje možnost določitve posebnih pravic in ugodnosti za Slovence brez državljanstva... S tem se ustvarja dejanske možnosti za polno uresničevanje pravic teh skupin oziroma izboljšuje njihov stvarni (dejanski) položaj. Ti ukrepi so po svoji naravi že onkraj temeljne pravne prepovedi diskriminacije (zagotavljanja enakopravnosti), saj težijo k izenačevanju, tj. vzpostavljanju dejanske enakosti oziroma k izenačevanju možnosti. Njihov namen je aktivno odpraviti primanjkljaj, prikrajšanost ali posledice nekih neugodnosti, zlasti strukturno zakoreninjene diskriminacije (torej njihov namen ni le varovati pred pravnimi kršitvami). Zato so taki ukrepi vselej osredotočeni le na določeno skupino, saj se skuša premostiti ovire, ki določeni skupini predstavljajo resno grožnjo ali pa so razlog za dejansko neenakopravnost. Navzven imajo ti ukrepi lahko nekatere (ali celo vse) elemente diskriminacije, saj privilegirajo določeno skupino z neko osebno okoliščino z dodelitvijo posebnih ugodnosti in pravic. Ker teh pripadniki drugih skupin nimajo, se zanje tako v pravni teoriji kot celo v ustavnosodni praksi uporablja izraz t.i. pozitivna diskriminacija. Ta izraz je po moji oceni neustrezen⁴ saj vnaša pojmovno zmedo, zato uporabljam izraz posebne pravice in/ali pozitivni ukrepi. V praksi se zanje uporablja mnogo izrazov, npr. »posebni ukrepi«, »spodbujevalne prakse« in »pozitivna diskriminacija«. *Ti preprečujejo, izravnavaajo oziroma uravnovešajo neugodni položaj posamezne skupine in spodbujajo njeno polno udeležbo na različnih področjih življenja.* Pozitivni ukrepi morajo ne samo zasledovati takšen zakonit cilj, ampak morajo biti njihovi pozitivni in negativni učinki v sorazmerju s pomenom tega cilja. Ključno je, da se vsak pozitivni ukrep karseda ciljno prilagodi določeni ciljni skupini. Ne gre le za vprašanje njihove učinkovitosti, pač pa tudi za zagotavljanju

⁴ Menim, da se je terminu »pozitivna diskriminacija« treba izogibati: 1.) iz političnih razlogov, saj izraz pozitivna diskriminacija nosi v sebi napačno sporočilo; če nek pozitivni ukrep definiramo kot diskriminacijo, v širši javnosti že avtomatično vzbudimo nek dvom in nezaupanje; 2.) iz pravnih razlogov, saj je termin »pozitivna diskriminacija« nesmislen: diskriminacija je vedno *neupravičeno* neenako obravnavanje. Torej, če je neenako obravnavanje *upravičeno* (kar pozitivni ukrepi so), potem pravno gledano ne moremo govoriti o diskriminaciji.

njihove zakonitosti. Na mednarodni ravni zato že dolgo časa obstaja spoznanje, da je pred kakršnim koli oblikovanjem pozitivnih ukrepov nujen dober uvid v dejansko stanje (da se lahko sploh upraviči potreba po ukrepih). To torej predpostavlja obstoj podatkov o enakosti, saj se le tako lahko sploh oceni in identificira, katerim ciljnim skupinam bodo pozitivni ukrepi namenjeni, v kakšnem obsegu in na kakšen način se bodo izvajali. Neobstoj podatkov ne more biti ali postati izgovor za neobstoj kakršnega koli pregleda stanja ali za nesprejemanje pozitivnih ukrepov, saj so ti včasih celo nujni, da se lahko odpravi posledice zapostavljenosti⁵. Podrobneje predstavljam tipologijo ukrepov, ki jo je razvil posebni poročevalec Ekonomskega in socialnega sveta Združenih narodov⁶:

- t.i. *pozitivno spodbujanje* (affirmative mobilisation): aktivno in ciljno se spodbuja določene skupine (z neko osebno okoliščino), npr. z osveščanjem, s ciljnim izobraževalnimi programi, z aktivno politiko zaposlovanja ipd.
- t.i. *pozitivna pravičnost* (affirmative fairness): ob skrbnem spremljanju stanja se predstavnike ciljnih skupin (z neko osebno okoliščino) pri razdeljevanju različnih družbenih dobrin obravnava na pravičen način (na primer pri vstopu v izobraževanje, dostopu do dela in napredovanj ipd). Izredno pomemben je obstoj dostopnih in učinkovitih pritožbenih poti za prijave primerov diskriminacije, sem sodi tudi obstoj specializiranih teles za oporo žrtvam diskriminacije.
- t.i. *pozitivne prednosti* (affirmative preference): vključuje dve daljnosežni obliki ukrepov: (a) pri dostopu do dobrine in storitve (zaposlitve ipd.) se da prednost tistemu med več enako kvalificiranimi kandidati, ki ima neko osebno okoliščino; (b) prednost pri dostopu do dobrine ali storitve se da kandidatu (z neko osebno okoliščino) ne glede na njegove kvalifikacije. Najskrajnejši domet imajo kvotni sistemi, npr. za zaposlovanje.

Vrsto varstvenih in pospeševalnih mehanizmov je na posameznih področjih *zagotovil zakonodajalec* v okviru svoje zakonodajne pristojnosti. Poleg tega pa tudi ZUNEO-UPB1 v 6. členu omogočil vsem, tudi ponudnikom dobrin in storitev, da sami sprejmejo takšne pozitivne ukrepe. Posebni ukrepi so *začasni* ukrepi, ki imajo za cilj zagotoviti dejansko enakost oseb, ki so v manj ugodnem položaju zlasti zaradi svojega spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti. Posebni ukrepi se lahko sprejmejo z namenom preprečevanja, ali odpravljanja posledic takšnega položaja oziroma predstavljajo nadomestilo za manj ugoden položaj. Taki ukrepi so zlasti: a.) pozitivni ukrepi, ki ob enakem izpolnjevanju predpisanih meril in pogojev dajejo prednost osebam z določeno osebno okoliščino in se uporabijo v primerih, ko obstaja očitno nesorazmerje v zastopanosti oseb z določeno osebno okoliščino; b) spodbujevalni ukrepi, ki dajejo posebne ugodnosti ali uvajajo posebne spodbude za osebe v manj ugodnem položaju. Če so pozitivni ukrepi sprejeti brez utemeljenega razloga (cilja), tega cilja ne zasledujejo (dovolj, oz. ga morda celo zgrešijo) ali če niso sorazmerni in so pretirani (npr. da niso le začasni, da imajo preveč enostranske, grobe učinke), potem so nezakoniti in lahko predstavljajo primer diskriminacije.

Opozarjam, da se v vseh sodnih in upravnih (npr. inšpekcijskih) postopkih varstva pred diskriminacijo v skladu z 2. odstavkom 22. člena ZUNEO-UPB-1 uporablja *pravilo deljenega dokaznega bremena*. Kadar diskriminirana oseba navaja dejstva, ki opravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, mora domnevni kršitelj oziroma kršiteljica dokazati, da v obravnavanem primeru ni kršil načela enakega obravnavanja oziroma prepovedi diskriminacije.

⁵ Glej npr. pripombe ECRI o spremljanju položaja t.i. ustavno nepriznanih manjšin v Sloveniji, ECRI, Tretje poročilo o Sloveniji, CRI(2007)5, str. 46. Pozitivne ukrepe lahko terjajo npr. obveznosti po CEDAW.

⁶ Glej dokument Ekonomskega in socialnega sveta OZN E/CN.4/Sub.2/2002/21 z dne 17.6.2002 z naslovom Prevention of Discrimination - the concept and practice of affirmative action, Final report by Mr. Marc Bossuyt, Special Rapporteur, skladno z resolucijo podkomisije 1998/5.

Zakon o varstvu potrošnikov (v nadaljevanju: ZVPot) v 25. členu določa, da mora podjetje prodajati blago potrošniku oziroma opravljati storitve zanj na način, ki ni v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji. Podjetje mora prodajati blago oziroma opravljati storitve *vsem potrošnikom pod enakimi pogoji*. 25. člena ZVPot ni mogoče razumeti tako, da prepoveduje le arbitrarnost in da bi morda ponudnikom storitev omogočal povsem svobodno oblikovanje pogojev za različne skupine potrošnikov (in da bi bila neenaki pogoji nato mišljeni le za razlikovanje onkraj teh pogojev). Vsebinsko sporni so lahko tudi temeljni pogoji ponujanja storitev, zlasti, če bi utegnili biti diskriminatorni: kadar temeljijo le na osebnih okoliščinah in bi za take skupine ljudi določali neugodnejši režim. Še manj je mogoče šteti, da je skladno z dobrimi poslovnimi običaji in zapovedjo obravnave pod enakimi pogoji, da bi lahko ponudniki posameznim kategorijam oseb z neko osebno okoliščino preprosto odrekli svoje javno ponujene storitve. Kaj pomeni ponujanje blaga pod neenakimi pogoji je torej potrebno rešiti z razlago, v posameznih primerih tudi s pomočjo ZUNEO-UPB1. Različna obravnava je v posameznih primerih lahko dosputna npr. tedaj, ko se izvajajo neposredna pogajanja s potencialnimi potrošniki (npr. na tržnici), v primeru posebej utemeljenih razlogov glede določenih skupin (npr. popusti za dobre oz. stalne stranke, ekskluzivna uporaba savne za ženske na določen dan zaradi zagotavljanja intimnosti...).

ZUNEO-UPB1 in ZVPot nekatere kršitve prepovedi diskriminacije opredeljujeta kot prekršek, za katerega lahko odgovarja tako pravna oseba, kot tudi odgovorna oseba ter posameznik.

Ocena zagovornika

V danem primeru zgoraj predstavljena dejstva o vsebini kataloga niso sporna. Glede na javno dostopne podatke, do katerih so prišli novinarji, naj bi šlo za očitno pomoto oz. napako pri izvedbi kataloga, saj naj bi bil temeljni namen LTO Bovec, pa tudi vsaj enega od ponudnikov (gostišče Vančar, str. 23 v katalogu) celo popolnoma nasproten. Pred pripravo kataloga je bil izdelan poseben vprašalnik ob katerem naj bi imeli ponudniki možnost izbrati oz. z oglaševanjem posebej nagovoriti tudi istospolno usmerjene turiste. LTO Bovec in ponudniki naj bi imeli namen posebej poudariti, da ponujajo istospolno usmerjenim prijazno turistično storitev (glej npr. izjave odgovornih na <http://24ur.com/novice/slovenija/preverjeno-geji-v-bovcu-nezazeleni.html>), zato naj bi bila izvedba piktograma zgrešena, česar doslej niso opazili. Kljub temu, da je morda LTO Bovec izvorno želel celo posebej pritegniti to kategorijo potrošnikov in da ni bilo namena diskriminirati, pa to ni bistveno (razen morda pri ugotavljanju prekrška in odmeri sankcij). Za ugotavljanje obstoja kršitve po ZUNEO-UPB1 je pomembno pretehtati ne le cilj, ampak tudi učinke spornih ukrepov oz. oglasov, ki naj bi ta cilj dosegali ter jih primerjati s težo posledic. V danem primeru je očitno, da bi bil cilj sicer lahko dopusten in bi lahko pomenil tudi obliko t.i. pozitivnih spodbujevalnih ukrepov za istospolno usmerjene turiste (kar je dopustno in bi tak pristop veljalo celo pohvaliti). Vendar pa uporabljena sredstva ta cilj diametralno zgrešijo oz. da učinkujejo kot groba neposredna diskriminacija (izključevanje) potrošnikov zaradi istospolne usmerjenosti. To zadošča za ugotovitev kršitve, zato ni potrebno nadaljnje presojanje nujnosti oz. sorazmernosti spornih ukrepov v ožjem smislu. Pripominjam tudi, da ni videti nobenega drugega dopustnega cilja, ki bi lahko opravičeval odklanjanje turističnih storitev istospolno usmerjenim. Odgovornost za sporno ravnanje je na izdajatelju kataloga in posameznih oglaševalcih. Ravnanje oblikovalca kataloga namreč še ne pomeni oglaševanja in s tem ponujanja storitev javnosti.

Ugotavljam torej, da gre za zelo očiten in nedvoumen, pravzaprav šolski primer neposredno diskriminatornega oglaševanja, ki v primeru treh konkretnih ponudnikov nastanitev v bistvu odklanja storitve homoseksualno usmerjenim. Čeprav naj bi po strogo besedni razlagi pojasnila piktograma tak oglas učinkoval le v razmerju do istospolno usmerjenih moških, pa je zaradi vizualnega dela (piktogram vsebuje tudi prečrtane dvojne simbole za žensko osebo) mogoče sklepati, da se nanaša na vse istospolno usmerjene, torej tudi lezbične pare, morda pa tudi na biseksualno usmerjene in transeksualne osebe (tukaj bi lahko šlo za diskriminacijo na podlagi napačne percepcije, da gre v posameznem primeru za gejevski oz. lezbični par). Še več. Že gola možnost, ki jo v katalogu nakazuje LTO Bovec, torej da posamezen ponudnik storitev sploh lahko izbere oz. diferencira svojo ponudbo tako, da jo odklanja homoseksualcem oz. sporočilo - da na Bovškem istospolno usmerjeni turisti lahko eventuelno računajo na nezaželenost - pomeni diskriminacijo, saj učinkuje odvračalno in je v direktnem nasprotju z vsebino ZUNEO-UPB1.

***

V nadaljevanju dajem še nekaj pojasnil glede varstva pred diskriminacijo.

Gotovo je na nepravilnost smiselno najprej opozoriti kršitelja in ga pozvati naj jo odpravi. Zlasti zato, ker so številni primeri diskriminacije plod nezavestnih vedenjskih vzorcev, nevednosti, površnosti ter malomarnosti. To omogoča, da se kršitev odpravi neposredno pri odgovornih, čim hitreje, učinkovito in na neformalen način. Tak način praviloma omogoča tudi, da se nepravilnost odpravi stran od oči javnosti. Posamezne probleme je, tako kot v postopkih pred varuhom človekovih pravic, ali pred zagovornikom v zaupnem odnosu (tako v razmerju do pobudnika kot do domnevnega kršitelja) pogosto mogoče reševati učinkovitejše.

Tudi TIRS je gotovo pristojen za posredovanje in morebitno ukrepanje zaradi kršitev ZUNEO-UPB1 ter ZVPot. Opozarjam, da prijavitelj ni stranka v inšpekcijskem postopku zato inšpektor praviloma o izsledkih prijavitelja ne obvešča, razen če slednji to sam zahteva. Predlagam, da zato hkrati s prijavo vselej predlagate, naj vas inšpekcija seznaní s svojimi ugotovitvami in morebitnimi ukrepi. V skrajnem primeru lahko inšpekcija uvede tudi postopek o prekršku. Učinkovito varstvo pred diskriminacijo mdr. terjá, da so v sistemu zagotovljene primerne, sorazmerne in odvračalne sankcije. Pravila, ki določajo sankcije, so učinkovita, če se oblikovana tako, da ni praktično nemogoče ali preveč težavno, da se kršitelju (dejansko) lahko naloži predvidena sankcija in da se s tem doseže cilje pravne ureditve. Sankcija je odvračalna, kadar posamezniku oz. pravni osebi preprečuje, da bi kršil takšne cilje in pravila pravne ureditve. Za to presojo ni odločilna le narava in višina zagrožene sankcije, pač pa tudi verjetnost, da bo kršitelju zares naložena. Vsakdo, ki povzroči kršitev, se mora bati možnosti, da ga bo dejansko doletela sankcija. Sankcija je sorazmerna, kadar je primerna (v smislu učinkovitosti in odvračalnosti) za to, da se doseže cilje, ki jih zasleduje, in če je za to nujna. Kadar je več možnosti med enako primernimi sankcijami, naj bo izrečena tista, ki je najmanj obremenjujoča. Njeni učinki na kršitelja morajo biti sorazmerni z zasledovanim ciljem. Kriteriji se torej medsebojno deloma prekrivajo.

Zelo pomemben in posebej učinkovit je lahko tudi pritisk potencialnih potrošnikov, tako neposreden (množične pritožbe, protesti, napoved bojkota storitev, če se nepravilnost ne odpravi...) kot tudi posreden, npr. osveščanje vseh potrošnikov prek interesnih, potrošniških organizacij, pritožbe na stanovske zbornice, pa tudi pritisk prek medijev. Kot to dokazuje tudi ta primer, so namreč ponudniki storitev lahko zelo dojemljivi za posledice »slabe reklame« oz.

potencialno krnitev svojega ugleda v javnosti. Velikokrat je zato lahko učinkovita že sama grožnja z razkrivanjem kršitve medijem. Javna medijska opozorila na nedopustne poslovne prakse pa so posebej na mestu tedaj, ko se naleti na neodzivnost kršiteljev ali na trdovratne kršitelje, ki vztrajajo pri nedopustnih praksah (toliko bolj pa je tedaj na mestu učinkovito ukrepanje organov nadzora). Takšna opozorila imajo lahko tudi zelo pomemben splošno-preventiven učinek, saj vplivajo na večjo previdnost drugih potencialnih kršiteljev oz. ponudnikov storitev.

Veseli me, da je kršitelj (LTO Bovec, pa tudi zgoraj navedeni ponudnik) v danem primeru takoj uvidel svojo napako in reagiral tako iskreno (javno obžalovanje, dano tudi za medije, pojasnitev vseh okoliščin) in učinkovito ter takoj začel s preprečevanjem nadaljnjih posledic (popravki sporne vsebine na spletu objavljenega kataloga, prelepljenje katalogov, ki so na voljo v fizični obliki...). Vendar ni mogoče zanikati, da so nekatere posledice že nastale. Prav zato bi bilo po mojem mnenju na mestu tudi neposredno (morda pisno) opravičilo kršiteljev (če morda še ni bilo dano). Mislim, da bi bilo takšno opravičilo zelo na mestu predvsem vam kot predstavnikom interesov istospolno usmerjenih oz. seksualnih manjšin. To bi po moji presoji glede na naravo stvari in okoliščine v tej zadevi pomenilo primeren način zadoščenja.

Vendar pa se sprašujem, zakaj v popravljenih katalogih posamezni ponudniki storitev sedaj opuščajo svoje dobronamerne spodbude (popravljeni piktogrami so na očitno voljo, vendar jih ne ponuja prav noben ponudnik storitev nastanitvev na Bovškem!?!). Če so jih skušali (nespretno) uporabiti že prej, potem bi bile take spodbude oz. pozitivni ukrepi toliko bolj na mestu sedaj. Z njimi bi gotovo lahko zelo prepričljivo neposredno skušali odpraviti posledice diskriminatornega oglaševanja, hkrati pa bi ovrgli tudi vsak sum v dobrovernost svojega ravnanja. Ne glede na medijske vsebine oz. izjave o domnevni pomoti bi bilo zato smiselno pri vseh ponudnikih (poleg zgoraj omenjenega tudi pri Apartma Ostan, str. 12 in Apartmaji Cuder, str. 26 v katalogu) raziskati, ali so zares ravnali v dobri veri.

Ocenjujem, da glede na okoliščine v tem trenutku ni smiselno, da bi zagovornik posredoval s postopkom za izdajo mnenja, saj se zadeva rešuje na ustrezen način. Skladno z dogovorom pa stališča pošiljam v vednost tudi vsem ostalim naslovnikom.

Vljudno prosim, da me obvestite o drugih odzivih na vaše pritožbe.

Lepo pozdravljeni,

Boštjan Vernik Šetinc
Zagovornik načela enakosti

V VEDNOST:

LTO Bovec, info@bovec.si

cezar@ostan.si

gostisce.vancar@siol.net

taracuder@gmail.com

Slovenska turistična organizacija, info@slovenia.info

Tržni inšpektorat RS, gp.tirs@gov.si

Varuh človekovih pravic, info@varuh-rs.si